

Verhinderen we de **zelfstandigheid** van onze kinderen ?

De mens is van nature een **zorgend, sociaal wezen**. Het grootste aandeel van deze zorg en affectie richten we dan ook op de jongsten binnen onze maatschappij: de kinderen. Maar wat als onze zorg en affectie deze kinderen nu net verhindert om op te groeien tot **functionele, zelfstandige jongvolwassenen**? Zelfstandigheid is, volgens mij, één van de meest gewaardeerde vaardigheden in deze huidige maatschappij en als leerkrachten is het onze functie om onze leerlingen voor te bereiden op deze **steeds veranderende maatschappij**.

“ Door het aanhoudend overnemen van enkele triviale verantwoordelijkheden en taken, ontnemen we mogelijks heel wat leerkansen van onze leerlingen die fundamenteel kunnen zijn voor het latere leven van dat kind. ”

Indien men de **zelfstandigheid** bij leerlingen (van de derde graad) wenst te bevorderen, is het belangrijk dat een leerkracht aandacht geeft aan **alle executieve functies**. Dit zijn de breinprocessen die schuilen achter al ons **doelgericht gedrag**, sommige van deze processen kunnen onze leerlingen echter al veel verder brengen op de weg naar zelfstandigheid, namelijk **cognitieve flexibiliteit** en **probleemoplossend denken**.

Binnen de klasorganisatie kan een leerkracht ook een aantal zaken voorzien zodat de omgeving de zelfstandigheid van leerlingen beter kan stimuleren. Zo kan een leerkracht eventueel aanpassingen maken bij het **inrichten van het klaslokaal**, **hulpmiddelen** aanbieden om te **leren leren** en de **aandacht verhogen** door orde en voorspelbaarheid te garanderen in zijn/haar klashouden. Deze ondersteuning moet wel een aanpak zijn waarbij enkel **tijdelijk** hulp wordt aangeboden om zo deze moeilijke taak te voltooien. Het is echter wel noodzakelijk om deze ondersteuning nadien stapsgewijs af te bouwen zodat een leerling dit later zelfstandig kan. Indien deze ondersteuning **niet** op de juiste manier wordt **afgebouwd**, kunnen kinderen de indruk krijgen dat ze niet voldoende capaciteiten hebben. Vervolgens zullen de leerlingen zeer **afhankelijk** worden van deze **externe steun**.

Dit onderzoek is een heuse **meerwaarde** voor andere leerkrachten omdat ik vier producten heb uitgewerkt die zowel **innovatief** als **makkelijk inzetbaar** zijn in elke klas. Bovendien zorgen de materialen ervoor dat een leerkracht ondersteuning kan bieden in **vier verschillende dimensies van het leerproces**: namelijk leerling, leerkracht, omgeving en inhoud. Hieronder volgt een kleine toelichting van de vier uitgewerkte producten.

De VOORSPELBAARHEIDSMETER

Orde en voorspelbaarheid zijn noodzakelijke basiswaarden bij het stimuleren van de executieve functies. Om dit concreter te maken, maakte ik een checklist met enkele voorwaarden voor het klashouden van elke leerkracht die orde en voorspelbaarheid wil organiseren in zijn/haar klaslokaal.

Een KLASSE lokaal

Ik ontwierp een checklist voor een klaslokaal die leerkrachten kunnen toepassen bij het inrichten van hun ruimte. Het is een checklist waarmee leerkrachten kunnen controleren hoe goed hun klaslokaal het leerproces, de aandacht en de executieve functies ondersteunt.

VERSTANDIG ZELFSTANDIG. een KLASSE lokaal Een checklist voor het inrichten van een klaslokaal dat je leerlingen niet verstoort.

<p>NATUURLIJKHEID</p> <p>LICHT</p> <ul style="list-style-type: none"> Is het klaslokaal helder en licht genoeg? Is de verlichting gelijkmatig verdeeld over het klaslokaal? Is de verlichting niet te fel of te zwak? <p>TEMPERATUUR</p> <ul style="list-style-type: none"> Is de temperatuur in het klaslokaal aangenaam? Is de temperatuur gelijkmatig verdeeld over het klaslokaal? Is de temperatuur niet te warm of te koud? <p>LINK MET NATUUR</p> <ul style="list-style-type: none"> Is er een verbinding met de natuur in het klaslokaal? Is er voldoende ruimte voor planten en dieren? Is er voldoende ruimte voor buitenactiviteiten? 	<p>GELUID</p> <ul style="list-style-type: none"> Is het klaslokaal rustig en stil? Is er voldoende ruimte voor geluidsoverbrenging? Is er voldoende ruimte voor geluidsoverbrenging? <p>LUCHTKWALITEIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Is de luchtkwaliteit in het klaslokaal goed? Is er voldoende ventilatie in het klaslokaal? Is er voldoende ruimte voor luchtverversing? 	<p>INDIVIDUALISATIE</p> <p>VERBODING</p> <ul style="list-style-type: none"> Is er voldoende ruimte voor individuele activiteiten? Is er voldoende ruimte voor individuele activiteiten? Is er voldoende ruimte voor individuele activiteiten? <p>FLXIBILITEIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Is er voldoende ruimte voor flexibele activiteiten? Is er voldoende ruimte voor flexibele activiteiten? Is er voldoende ruimte voor flexibele activiteiten? <p>EIGENAARSCHAP</p> <ul style="list-style-type: none"> Is er voldoende ruimte voor eigenaarschap? Is er voldoende ruimte voor eigenaarschap? Is er voldoende ruimte voor eigenaarschap?
<p>STIMULATIE</p> <p>COMPLEXITEIT</p> <ul style="list-style-type: none"> Is er voldoende ruimte voor complexe activiteiten? Is er voldoende ruimte voor complexe activiteiten? Is er voldoende ruimte voor complexe activiteiten? <p>KLUIR</p> <ul style="list-style-type: none"> Is er voldoende ruimte voor kleurrijke activiteiten? Is er voldoende ruimte voor kleurrijke activiteiten? Is er voldoende ruimte voor kleurrijke activiteiten? 		

© 2019 Rabbe Wijnman. Alle rechten voorbehouden. Dit document is auteursrechtelijk beschermd.

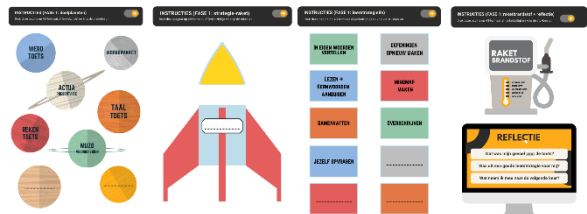
Verhinderen we de zelfstandigheid van onze kinderen ?

EFKES tussendoor

De naam van dit product is een woordspeling op het begrip EF (executieve functies) en EFKES (Vlaams dialect: eventjes), omdat je dit materiaal tussendoor kan gebruiken als EF-versterker. Om leerkrachten van de derde graad te ondersteunen bij het bevorderen van **Cognitieve flexibiliteit** en **Probleemoplossend denken** maakte ik een bundeltje met enkele speelse tussendoortjes die deze executieve functies verbeteren door deze processen uit te dagen.

Missie S.T.A.R.

Een laatste manier voor het ondersteunen van de executieve functies, is het aanbieden van **hulpmiddelen om te leren leren**. Dit kunnen leerkrachten doen door het inzetten van het **strategiebord** van Catherine Malfait (2019). Voor dit product maakte ik een "hippere" versie van het strategiebord dat nu gebruik maakt van een speelse **beeldspraak** om het leuker te maken voor kinderen van de lagere school. Missie S.T.A.R. (Strategie Training Als Ruimtevaarder) zal ook een handleiding/stappenplan bevatten voor de op- en afbouw van het gebruik van het strategiebord om te bevorderen dat de leerlingen deze vaardigheden **internaliseren**.

Geschreven door **Robbe Wauman**
i.f.v. Deelname aan de Vlaamse Scriptieprijs

Bachelorproef "**Verstandig Zelfstandig.**"
werd ingediend bij Odisee, Campus Sint-Niklaas
(juni 2020).